

22, 23, 24 november 2016

Benelux / Grande Région-dagen

Kan natuur- en milieueducatie als hefboom voor verandering fungeren in een wereld in crisis?

Programma

Kan natuur- en milieueducatie een hefboom voor verandering zijn in een wereld in crisis? Klimaatverandering, verlies van biodiversiteit, economische en sociale spanningen ... de huidige uitdagingen zijn complex en wekken uiteenlopende emoties op, van opstand tot acceptatie, van actie tot deïtatisme. Hoe kunnen de actoren van milieueducatie en educatie voor duurzame ontwikkeling jongeren en minder jongeren helpen om het hoofd te bieden aan deze complexiteit?

Tijdens dit driedaags programma, waarbij lezingen worden afgewisseld met werkgroepen, trachten we samen de belangrijkste elementen van een educatie in complexiteit te onderscheiden, zodat de beroepspraktijk die concreet kan integreren.

Merk op dat we bijzondere aandacht hebben voor informeel samenzijn en uitwisseling.

Dinsdag 22 november:

Dag 1 is vooral bedoeld om een beter inzicht te krijgen in huidige en toekomstige crisissen op maatschappelijk, economisch, ecologisch ... of globaal niveau.

09:30 - 10:50 u. Ontvangst deelnemers

11:00 - 12:30 u. **Academische opening** conferentie en presentatie doelstellingen

- De heer Detaille, voor minister Collin, Minister van landbouw, Natuur, Platteland, Toerisme, Luchthavens, afgevaardigde van de vertegenwoordiging bij de Grande Région
- Minister Mollers, Minister van onderwijs en wetenschappelijk onderzoek voor de Duitstalige gemeenschap
- De heer L. Willems, Secretaris-generaal adjunct van de Benelux
- De heer Marot, Inspecteur général van de afdeling Ontwikkeling, DGARNE, SPW

12:30 - 14:00 u. Lunch

14:00 - 16:00 u. **Start plenaire zitting:** drie sprekers leveren stof tot nadenken.

- **Raphael Stevens** : medeauteur, samen met Pablo Servigne, van het essay "Comment tout peut s'effondrer ? Petit manuel de collapsologie à l'usage des générations présentes". Raphael Stevens noemt zichzelf een "collapsoloog" die de transdisciplinaire studie van de instorting van onze industriële beschaving, en wat daarop zou kunnen volgen, beoefent. Hij hanteert hierbij twee cognitieve stijlen - redenen en intuïtie - en baseert zich op erkende wetenschappelijke werken.

Wat als onze beschaving instort? Niet over enkele eeuwen, maar binnen afzienbare tijd. Een toenemend aantal auteurs, wetenschappers en instellingen kondigen het einde van de industriële samenleving aan zoals die zich de voorbij twee eeuwen heeft ontwikkeld. Wat moeten we denken van die sombere voorspellingen?

- **Philippe Pochet** : Algemeen directeur van het Europees Vakbondsinstituut. Hij doceert aan de Katholieke Universiteit Leuven en aan het Europacollege in Brugge. Hij schreef tal van boeken en artikelen over maatschappelijke vraagstukken en werkgelegenheid in Europa.

"Hoe de overgang van onze economieën en maatschappij naar welzijn en duurzaamheid versnellen?" "Waarschuwen voor klimaatrisico's volstaat niet: angst verlamt en zet niet aan tot actie."

Ph. Pochet werpt zijn licht op de noodzaak om sociale vooruitgang in het kader van de ecologische vraagstukken te beschouwen.

16:00 - 16:20 u. Pauze

- **Quentin Verniers**, is psycholoog in de educatie gespecialiseerd in identiteits- en diversiteitskwessies, en zorgt voor het vrijmaken van individuele en collectieve energie bij stakeholders die verandering via volkseducatie en volwassenenvorming op gang brengen. Hij zal ons meenemen op weg om verbanden tussen het individu en de wereld rondom ons, van kindheid tot volwassen leeftijd te ontdekken met als doel ons te helpen om de evolutie van de doelgroep tot wie wij ons richten, beter te begrijpen.

- Algemene discussiepunten Ronde tafel – vragen en antwoorden
- Synthese door **Jean-Philippe Robinet**

18:00 - 18:50 u. Pauze /kamerindeling/ inschrijvingen voor de werkgroepen van dag twee / opstellen van de Avondmarkt van goede ideeën en kennis

18:50 - 20:00 u. Diner

20:00 - 22:00 u. **Avondmarkt van goede ideeën en kennis**

Een markt die deelnemers de kans biedt om hun praktijken te delen en hun verwezenlijkingen te presenteren.

Woensdag 23 november:

Dag 2 staat in het teken van de ontdekking van verschillende manieren om complexiteit te integreren in pedagogische projecten. Aan de hand van een tiental ervaringen worden specifieke projecten uitgewerkt binnen en buiten onze milieusector.

Na dit moment van ontdekking, waarneming en uitwisseling, brengen we 7 kernelementen van de educatie in complexiteit naar voren voor de sector van de natuur- en milieueducatie en de educatie voor duurzame ontwikkeling (NME - EDO).

09:00 u. Afsluiting inschrijvingen voor de werkgroepen

09:00 - 10:00 u. Activiteit om wakker te worden ... Presentatie doelstellingen en dagindeling

Afspraak aan de kapel

10:00 - 12:00 u. Pedagogische ervaringen - deel 1

12:00 - 13:15 u. Lunch

13:15 - 14:45 u. **Gezamenlijke animatie** "Verbindend werk en discussie in werkgroepen"

Afspraak aan de kapel

15:00 - 16:00 u. Pauze

16:00 - 17:45 u. Pedagogische ervaringen - deel 2

17:45 - 18:45 u. Ludieke ontspanningsactiviteiten

18:45 - 20:00 u. Diner

20:00 - 22:00 u. Feestelijke activiteiten

Donderdag 24 november

Dag 3 staat in het teken van de ontwikkeling van een instrument om voort te bouwen op de 7 complexiteitsleutels in NME - EDO om de integratie ervan in de onderwijspraktijken te bevorderen.

09:30 - 10:30 u. Presentatie doelstellingen en dagindeling

Afspraak aan de kapel

10:30 - 11:30 u. **Eentalige werkgroepen** rond de complexiteitsleutels

11:30 - 12:30 u. **Dynamische ontdekking resultaten** van de eentalige werkgroepen

12:30 - 13:00 u. Presentatie resultaten

13:00 - 14:00 u. Lunch

14:00 - 15:00 u. Evaluatie conferentie / presentatie programma's netwerken / academische slotzitting met Sabine Kratz, Secretaris-Generaal van la Maison de la Grande Région van Luxemburg en Joëlle van den Berg, Secretaris-Generaal van Réseau Idée

15:00 - 16:30 u. Voor wie dit wenst, wandeling in natuureservaat de Hoge Venen